

О. В. ДЕМЧУК

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОЗРОБКИ КОНЦЕПЦІЇ АДАПТАЦІЇ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ РИБНОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ

Розвиток і становлення методології фінансово-господарської діяльності пов'язані з процесом фінансового забезпечення. Початкове різнохарактерне трактування цільової установки даного процесу призвело до методології фінансово-господарської діяльності, яка передбачала функціонування основного протиріччя: або рентабельність, або ліквідність. Принципова відсутність у діючої методології фінансово-господарської діяльності комплексного підходу до оцінки, побудованого на виробничому мисленні, призвела до формування односторонньої методології даного процесу, яка не враховує системність і комплексність.

Ключові слова: рибне господарство, фінансово-господарська діяльність, флот, приватизація, рентабельність, ліквідність, комплексний аналіз.

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ РАЗРАБОТКИ КОНЦЕПЦИИ АДАПТАЦИИ ФИНАНСОВО-ХОЗЯЙСТВЕННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ РЫБНОГО ХОЗЯЙСТВА УКРАИНЫ

Развитие и становление методологии финансово-хозяйственной деятельности связано с процессом финансового обеспечения. Изначальная разнохарактерная трактовка целевой установки данного процесса привела к методологии финансово-хозяйственной деятельности, которая предполагала функционирование основного противоречия: либо рентабельность, либо ликвидность. Принципиальное отсутствие в действующей методологии финансово-хозяйственной деятельности комплексного подхода к оценке, построенного на производственном мышлении, привело к формированию односторонней методологии данного процесса, которая не учитывает системность и комплексность.

Ключевые слова: рыбное хозяйство, финансово-хозяйственная деятельность, флот, приватизация, рентабельность, ликвидность, комплексный анализ.

CURRENT PROBLEMS OF THE DEVELOPMENT OF THE ADAPTATION CONCEPT OF FINANCIAL AND ECONOMIC PERFORMANCE OF UKRAINIAN FISHERIES

Development and establishment of the methodology of financial-economic activity associated with the process of financial security. The initial target set Diverse interpretations of this process led to the methodology of financial-economic activity, which assumed the operation of the basic contradiction: either profitability or liquidity. The fundamental lack of current methodology of financial-economic activity of an integrated approach to the assessment, which was built on a production mindset has led to the formation of a one-sided methodology of this process, which does not take into account the consistency and comprehensiveness. The construction methodology is based on creating a model of optimizing the efficiency of financial and economic activity of the fishing industry on the principles of financial architecture and the hierarchy of controls. The main criteria of the model are: financial stability, liquidity and solvency. The interaction of these parameters provides a synergistic effect of the presented model.

Keywords: fisheries, financial and economic activity, navy, privatization, profitability, liquidity, complex analysis.

Постановка проблеми. У вітчизняній літературі поняття фінансово-господарської діяльності досить-таки не нове, але до теперішнього часу існує різнобічна його трактування. Одні автори роблять акцент на ефективності результату у вигляді прибутку чи рентабельності, інші – на ресурсах у вигляді ліквідності або платоспроможності. Розвиток ринкових принципів господарювання в рамках національної економіки дає поштовх до створення нових адекватних методів аналізу та оцінки фінансової політики. В сучасній науковій літературі окреслено коло невирішених проблем з управління фінансово-господарською діяльністю підприємств і саме в оцінці основного фінансового протиріччя.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питаннями формування структури управління фінансово-господарською діяльністю займалися такі вчені: І.І. Яремко [4], Б.А. Райзберг, О.М. Рензін [9], Ю.В. Степанов. У світовій практиці проблемам управління фінансово-господарської діяльності присвячені роботи таких вчених, як М. Калдор, У. Ростоу, В. П. Самуельсон [6], Ю. Ф. Брігхем, Е. Дж. Долан [8]. Однак питанням формування

ефективної системи управління фінансово-господарською діяльністю підприємств рибної галузі не було приділено належної уваги.

Метою даної статті є розробка заходів щодо створення ефективної системи фінансово-господарського механізму рибного господарства України в сучасних умовах господарювання.

Виклад основного матеріалу. Під фінансово-господарською діяльністю розуміється сукупність заходів або факторів, що характеризують фінансовий стан, його джерела, можливості, засоби, запаси, здібності, ресурси. Автор робить акцент на системі, що втілює в собі сукупність кадрових, фінансових, виробничих, інноваційних, інформаційних потенціалів, спрямованих на забезпечення довгострокового економічного розвитку підприємства на основі прийнятих до реалізації стратегій.

На думку автора книги «Комплексний економічний аналіз господарської діяльності» Сосненко Л.С., результат фінансово-господарської діяльності розглядається як досягнення певного рівня фінансово-економічного стану, що включає майновий потенціал.

Автор підручника «Фінансовий аналіз» Ковальов В. В. при розробці методики оцінки та аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства дає наступне визначення: «Фінансово-господарська діяльність підприємства – це сукупність майнового і фінансового потенціалу підприємства. У свою чергу, під майновим потенціалом розуміється сукупність засобів підприємства, що знаходяться під контролем; а фінансовий потенціал – це характеристика фінансового стану та фінансово-господарської діяльності підприємства». Розглядаючи фінансово-господарську діяльність як керований державою процес, слід виходити з того, що він повинен представляти систему взаємозалежних змін у структурі економіки на макро- і мікрорівні з метою підвищення ефективності його функціонування [3].

Для цього необхідно виконати:

- аналіз існуючих теорій ефективності фінансово-господарської діяльності;
- оцінку сучасного стану фінансової системи, що функціонує в національній економіці;
- оцінку існуючу систему методів управління фінансово-господарською діяльністю підприємств рибної галузі;
- оцінку проблеми оптимізації ефективності управління фінансово-господарською діяльністю рибної галузі;
- оцінку динамічних процесів адаптації рибної галузі до змін фінансового простору в національній економіці;
- побудову нової системи управління фінансово-господарською діяльністю підприємств рибного господарства України [2].

Методологія процесу управління фінансово-господарською діяльністю підприємств рибної галузі сформована на підставі дії основних законів і принципів розміщення продуктивних сил. Методами аналізу територіальної організації господарства визначають, насамперед, економічну оцінку природних ресурсів: рівень забезпеченості власними трудовими ресурсами; територіальний розподіл населення як споживача матеріальних благ.

Для сучасного стану економічного розвитку особливого значення набуває раціональне розміщення продуктивних сил, що дозволяє забезпечувати більшу ефективність виробництва, отримувати максимальний прибуток при раціональному використанні природно-ресурсного потенціалу, збереженні та покращенні екологічних умов життя населення. Особливо велике значення мають комплексне використання природних ресурсів, впровадження безвідходних технологій при переробці сировини і палива.

Закономірність пропорційного розміщення продуктивних сил впливає з економічного закону концентрації виробництва. Реалізація цієї закономірності сприяє обмеженню надмірної концентрації промислових підприємств і населення у великих містах. В умовах переходу до ринкової економіки практично реалізувати цю закономірність держава може за допомогою важелів економічного регулювання. Особливе значення вони мають для встановлення територіальних пропорцій, втілюючись через дію принципу вирівнювання рівнів економічного розвитку регіонів, територіального зближення обробної промисловості з видобувною, шляхом раціоналізації міжрайонних економічних зв'язків.

Крім того, особливістю управління підприємствами рибного господарства виступає своєрідність сировинної бази, яке полягає в тому, що предмет праці – риба – швидко і часто переміщується у воді. У зв'язку з цим предмет праці рибодобувної галузі не локалізується в одному пункті, як це має місце в галузях добувної промисловості, зайнятих розробкою мінеральної сировини.

Діагностика стану підприємства являє собою систему цільового фінансового аналізу, спрямованого на виявлення параметрів розвитку підприємства, що здійснюється на базі даних фінансового обліку за стандартними алгоритмами аналізу. В умовах, коли більшість підприємств знаходиться в стані, близькому до критичного, в умовах масових неплатежів проведення комплексного і системного аналізу дозволяє досить точно визначити вузькі місця і можливості поліпшення фінансового стану підприємства.

Підприємство, прагнучи зайняти відповідну ринкову нішу, формує свою концепцію управління фінансово-господарською діяльністю з позиції фінансових результатів. Основною характеристикою фінансово-господарської діяльності у процесі таких дій виступає фінансова вигода чи економічний ефект.

Системність фінансового простору являє собою складний механізм взаємовідносин фінансових важелів, що втілюються в системі методичних підходів до даного процесу. Мікросфера фінансового простору функціонує і розвивається під впливом певних важелів як державного, так і економіко-господарського регулювання.

Поелементне функціонування певних важелів визначає цілісну систему механізму фінансово-господарської діяльності підприємства. Певна поелементність важелів управління формує методи здійснення даного процесу. Поелементність важелів фінансово-господарської діяльності доцільно вважати системою способів і заходів, що характеризують певний важіль здійснення, спрямований на трансформацію світогляду і наукового розуміння управління фінансово-господарською діяльністю підприємства.

Фінансовий простір, окреслений взаємозалежностями ліквідності, рентабельності та фінансової стійкості являє собою гнучку і адекватну систему управління фінансово-господарською діяльністю підприємства, яка дозволяє кількісно зафіксувати зону взаємодії представлених індикаторів за фактором економічного ефекту. При дослідженні фінансового простору, окресленого блоковими системами рентабельності, ліквідності, фінансової стійкості, виявляються тенденції управління фінансово-господарської діяльності, які сприяють формуванню більш чіткої методики оцінки ефективності управління фінансово-господарською діяльністю підприємств рибної галузі.

Обов'язковою умовою ефективної фінансово-господарської діяльності є її адаптивність в ринкових умовах господарювання. Така властивість характеризує оптимальну взаємодію з зовнішнім і внутрішнім середовищем господарюючого суб'єкта, в нашій ситуації – підприємств рибної галузі.

Зовнішня і внутрішня середа визначають і задають основні напрямки політики управління фінансово-господарською діяльністю підприємств. Тому дуже важливо визначити показники, індикатори, що обумовлюють як вплив зовнішнього і внутрішнього середовища на фінансово-господарську діяльність, так і ступінь взаємодії суб'єкта, в нашому розумінні – адаптивність. Така умова визначає необхідність обґрунтування центру управління, взаємодії, взаємозумовленості з зовнішнім і внутрішнім середовищем господарюючого суб'єкта.

Здатність проведення дослідження фінансово-господарської діяльності з позиції фінансового простору представляє можливість оцінити ступінь адаптивності фінансово-господарської діяльності як гнучкої та адекватної системи управління. Система управління фінансово-господарською діяльністю націлена на економічний ефект і повинна бути обумовлена модулями: варіативної оптимізації та ефективної коригування.

Модель оптимізації ефективності управління фінансово-господарською діяльністю рибної галузі побудована за принципами формування фінансової архітектури у відповідності зі ступенем ієрархії представлених рівнів управління. Парні ефекти центрів фінансової

відповідальності, таких як ліквідність, рентабельність, фінансова стійкість, визначають взаємодію і взаємозумовленість даної моделі, її синергетичний ефект, коригуючий модуль задає ступінь адаптації з урахуванням зональності і галузевого функціонування рибної галузі.

Дана модель функціонує у фінансовому просторі, який ми сформуваємо за її здатності до інтегрованості і чуйності до зовнішніх і внутрішніх впливів.

$$V_{APM} = E_{СУЛ} * E_{СУФУ} * E_{СУР}, \quad (1)$$

де $E_{СУЛ}$ – зв'язаний ефект управління ліквідністю підприємства;

$E_{СУФУ}$ – зв'язаний ефект управління фінансовою стійкістю підприємства;

$E_{СУР}$ – зв'язаний ефект управління рентабельністю підприємства.

Розглянемо кожен зв'язаний ефект як сукупність показників.

Провівши математичні перетворення, ми можемо отримати наступний вигляд сполученого ефекту управління ліквідністю підприємства:

$$E_{СУЛ} = \frac{ВК}{А} \times \frac{ВР}{ЧП}, \quad (2)$$

де ВК – власний капітал;

А – активи;

ВР – виручка від реалізації;

ЧП – чистий прибуток.

Тоді відповідно зв'язаний ефект управління фінансовою стійкістю підприємства буде отриманий таким чином:

$$E_{СУФУ} = \frac{ВР^3}{А^2 \times ВК}. \quad (3)$$

А зв'язаний економічний ефект управління рентабельністю буде мати такий вигляд:

$$E_{СУР} = \frac{ЧП}{А}. \quad (4)$$

Представлені економічні ефекти в зв'язаному вигляді і будуть основними індикаторами – центрами управління досліджуваних підсистем ліквідності, фінансової стійкості, рентабельності.

Значення варіативного модуля управління фінансово-господарською діяльністю обумовлює область взаємодії сполучених ефектів управління ліквідністю, фінансовою стійкістю, рентабельністю.

Модель враховує оптимістичний ефект управління фінансово-господарською діяльністю, так як вона покликана забезпечити такий розвиток господарської діяльності, що знаходився б на рівні фінансової стабільності, оскільки вирішується основна дилема або результативність.

Висновки і пропозиції. Процеси інноваційного розвитку в сучасному суспільстві вимагають якісно нового наукового підходу і в розвитку рибного господарства України.

Оптимальним варіантом розвитку та активізації фінансово-господарської діяльності рибної галузі є ефективне управління окремими елементами системи фінансово-господарської діяльності, що формує необхідний рівень ресурсів, достатній для реалізації стратегії управління фінансово-господарською діяльністю рибної галузі.

Для активізації управління фінансово-господарською діяльністю необхідне забезпечення цілісної, комплексної, систематичної підтримки з дотриманням відповідності

існуючим нормативно-правовим актам, а також дієвим напрямками державної підтримки рибної галузі.

Реалізація пропозицій може дати наступні результати: підвищення інвестиційної привабливості рибної галузі шляхом створення законодавчого регулювання ефективної фінансово-господарської діяльності як системи оперативного модульного управління; ефективний стратегічний розвиток рибних господарств. Реалізація представлених заходів дозволить активізувати фінансово-господарську діяльність рибної галузі, що матиме позитивний вплив не тільки на рибну галузь, а й цілому на державу. Впливаючи на окремі елементи організації рибної галузі, можливе вирішення кола глобальних завдань і продовольчої безпеки та соціально-економічного розвитку України.

Список використаних джерел

1. Бердникова Т.Б. Анализ и диагностика финансово-хозяйственной деятельности предприятия / Т.Б. Бердникова. – М. : ИНФРА-М, 2001. – 210 с.
 2. Брезіцька О.В. Сучасні методологічні підходи до оцінки вартості підприємств / О.В. Брезіцька // Економіка, фінанси, право. – К., 2010. – № 1. – С. 3–8.
 3. Ковалев В.В. Анализ баланса или как оценивается финансовая деятельность предприятия / В.В. Ковалев. – М. : Финансы и статистика, 2002. – 490 с.
 4. Яремко У.І. Оцінка ринкової вартості підприємств: порівняльний підхід / У.І. Яремко // Наукові записки : збірник наукових праць. – К., 2007. – С. 25–30.
 5. Торадо М.П. Экономическое развитие : [учебник] / Торадо М.П. ; [пер. с англ. / под ред. С.М. Яковлева, Л.С. Зевина]. – М. : Эконом. фак-т МГУ, ЮНИТИ, 1997. – 671 с.
 6. Самуэльсон П. Экономика / П. Самуэльсон ; [пер. с англ.]. – М. : Прогресс, 1993. – 428 с.
 7. Ансофф И. Стратегическое управление / Ансофф И. ; [сокр. пер. с англ.]. – М. : Экономика, 2003. – 519 с.
 8. Майталь Ш. Экономика для менеджеров: десять важных инструментов для руководителей / Майталь Ш. ; [пер. с англ.]. – М. : Дело, 1996. – 416 с.
-